

DOI: [10.32702/2307-2156-2019.4.101](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2019.4.101)

УДК 351/354(4)

*С. В. Сороковська,
аспірант, Національна академія державного управління при Президентові України, м. Київ
ORCID: 0000-0003-4658-1595*

РОЛЬ ТА МІСЦЕ МОНІТОРИНГУ І ОЦІНКИ В ДЕРЖАВНІЙ ПОЛІТИЦІ У СФЕРІ ПИТНОГО ВОДОПОСТАЧАННЯ

*S. V. Sorokovska
post-graduate student, National academy of public administration under the President of Ukraine, Kyiv*

THE ROLE AND PLACE OF MONITORING AND EVALUATION IN THE STATE POLICY IN THE SPHERE OF DRINKING WATER SUPPLY

Стаття присвячена актуальному для України питанню вироблення державної політики у сфері питного водопостачання. Розглянуто аспекти щодо ролі та місця моніторингу та оцінювання державної політики у сфері питного водопостачання в Україні із застосуванням науково-практичного підходу щодо циклу вироблення політики, а також з огляду на сучасні науково-практичні доробки щодо оцінювання державної політики. Встановлено наявність різних компонентів оцінювання як елементу циклу формування політики в плануванні, сфері відомчих повноважень, системі звітування, оцінки політик та державних програм. У той же час у дослідженні визначено, що оцінювання державної політики в сфері питного водопостачання в Україні не носить системного характеру. Встановлено, що сучасний стан державної політики у сфері питного водопостачання не відповідає повною мірою прийнятним у владних та наукових колах підходам щодо оцінювання державної політики. Обґрунтовано необхідність подальших досліджень оцінювання державної політики у сфері питного водопостачання.

The article is devoted to the issue of development of a state policy in drinking water supply for Ukraine. The aspects concerning the role and place of monitoring and evaluation of the state policy in the sphere of drinking water supply in Ukraine are considered with the application of a scientific and practical approach to the policy development cycle, as well as in the light of modern scientific and practical developments regarding the evaluation of state policy. The research establishes a direct link between evaluation as a separate component of the public policy cycle, on one hand, and improving the effectiveness of other components of the policy cycle, in particular the formation and implementation, on the other. Attention is drawn to the to analyzis of the elements of the evaluation process in the state policy in the shpere of drinking water supply at different stages of its development. As a separate element of the study the analysis of the evaluation of state programs is presented, taking as the case the National Target Program "Drinking Water of Ukraine" for 2011-2020. According to the results of this case-study, the discrepancy between the content of the toolkit for evaluating the program and the requirements for assessing such documents, as well as the approaches adopted in the scientific circles to the evaluation of the state policy, have been identified. The author concludes that in the process of

development of the state policy in the field of drinking water supply, discrepancies and inconsistencies between the normative and legal requirements in the implementation of the evaluation of policies and programs and their practical application were revealed. The necessity of further studies of evaluation in the sphere of drinking water supply is substantiated. For instance, particular attention in the further study of this topic deserves the issue of establishing policy objectives and target programs, defining expected results (ex-ante evaluation), as well as evaluation tools for state target programs in the process and after their implementation (ex-post evaluation). It is also established, that the further research can be dedicated to the issue of the development of institutional capacity in the field of evaluation and the organizational culture of evaluation in the public sector in the field of drinking water supply.

Ключові слова: державна політика, цикл вироблення державної політики, питне водопостачання, оцінювання, оцінка, моніторинг.

Key words: state policy, state policy making cycle, drinking water supply, evaluation, assessment, monitoring.

Постановка проблеми (опис проблеми, що аналізується, у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями). Необхідність комплексного дослідження державної політики у сфері питного водопостачання зумовлена викликами, які стоять перед державою Україна у вирішенні низки завдань щодо забезпечення населення якісним питним водопостачанням. У цьому зв'язку дослідження оцінювання державної політики як одного із компонентів циклу державної політики дає змогу покращувати ефективність її формування та реалізації та зменшить можливі негативні наслідки від її упровадження.

Аналіз останніх публікацій за проблематикою та визначення невирішених раніше частин загальної проблеми. Основою дослідження теми оцінювання державної політики у сфері питного водопостачання в Україні слугувало чинне законодавство, яке регламентує діяльність центральних органів виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сфері питного водопостачання [1, 2, 3, 4, 13, 14], прогнозування, стратегічне планування та програмування [5, 16, 18], наукові публікації у сфері оцінювання державної політики в цілому [8, 9, 10, 11, 12], та у сфері питного водопостачання зокрема [6, 7, 17]. Аналіз наявних нормативних та наукових джерел свідчить про присутність різних компонентів оцінювання як елементу циклу формування політики в плануванні, сфері відомчих повноважень, системі звітування, оцінки політик та державних програм. Проте необхідно з'ясувати, чи утворюють ці компоненти комплексний інституційний механізм, який би функціонував належним чином.

Формулювання цілей (мети) статті. Мета статті - проаналізувати систему оцінювання державної політики у сфері питного водопостачання в Україні, виявити проблемні питання та недоліки, виробити рекомендації щодо її удосконалення.

Вклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Тематика оцінювання державної політики, зокрема у сфері питного водопостачання, вже розглядалася нами у попередніх публікаціях [6, 7]. Розглядаючи тоді оцінку як фази циклу вироблення політики за І. В. Петренком, і аналізуючи сутність та зміст державної політики, у тому числі у контексті глобальних секторальних цілей, нами обґрунтовано і встановлено недостатню увагу держави до оцінки політики у сфері питного водопостачання. Такі висновки були зроблені нами зокрема за фактом відсутності будь-яких документальних джерел, які б ставили цілі та описували процеси оцінки державної політики у сфері питного водопостачання. У цьому зв'язку можна погодитися із твердженням І. Кравчук, що «оцінювання державної політики в Україні функціонує фрагментарно» [8]. Дослідниця зазначає, що робота української влади щодо впровадження державної політики зосереджена переважно на "діяльності" та "заходах", а не результатах та наслідках. У роботах інших вітчизняних науковців також зазначається, що навіть за наявності системи контролю за виконанням програм та заходів, причини успіху одних заходів або програм та провалу інших аналізуються недостатньо. [9]. У той же час оцінювання державної політики забезпечує належну реалізацію державної політики або програм, створює передумови для їх удосконалення.

Оцінювання (за К.Вайс [10]) – систематична оцінка операцій та/або результатів програми чи політики порівняно з комплексом явних і неявних стандартів з метою вдосконалення програми чи політики. Розглядаючи оцінювання у контексті аналізу державної політики, вітчизняний вчений В.Тертичка виділяє такі його складові: 1) з'ясування реалій політики та її головних дійових осіб; 2) критерії і процедури вибору альтернативи політики; 3) застосування інструментів впровадження державно-політичного рішення в життя; 4) встановлення меж дії/бездії політики [11]. На нашу думку, визначення за В.Тертичкою є за змістом ширшим, оскільки оцінювання представляється не як окрема (фактично заключна) фаза циклу вироблення політики, а радше як наскрізний процес, що є невід'ємною частиною усіх фаз циклу вироблення політики.

Застосувавши визначення типів оцінювання за глосарієм Української асоціації оцінювання [12] зробимо наступні припущення щодо місця та ролі оцінювання на різних фазах циклу вироблення політики. Так, для фази *ухвалення* політики (остання закріплює де-юре рішення, досягнуті під час формування політики) притаманне такий тип як *передоцінювання* (*ex-ante* оцінювання). Таке оцінювання проводиться до початку впровадження політики. Метою цього типу є встановлення, чи правильно було визначено проблему, на вирішення якої спрямовано політики/ програми/ проекту, чи відповідають цілі політики та способи їх досягнення потребам, чи достатні є наявні ресурси та чи правильна логіка закладена в процес досягнення змін.

Різновид оцінювання, який сфокусований на фазі *реалізації* політики (програми, проекту) називається *оцінюванням процесу*. Це включає в себе оцінювання, наприклад, доступу до послуг, їх якість, рівень задоволеності споживачів, підхід до управління політикою.

На фазі ж *оцінки* політики, тобто після завершення фази *реалізації* політики вирізняють такі типи оцінювання: 1) підсумкове оцінювання, яке, як правило, сфокусоване на визначенні результативності політики; 2) постоцінювання (оцінювання *ex-post*), яке проводиться через певний період після завершення реалізації політики і має на меті з'ясувати, які фактори вплинули на досягнення/недосягнення успіху, оцінити сталість результатів та впливу політики, а також надати рекомендації для майбутньої політик; 3) оцінювання впливу – систематичне вивчення змін, які стали наслідком конкретних заходів, здійснених в рамках політики. Нерідко, як зазначає В.Тертичка, впливи ототожнюють з результатами, але часто застосовують для визначення довготривалих наслідків, або в ширшій сфері [11, с. 582].

Залежно від суб'єкта, який здійснює оцінювання, визначають зокрема такі його види: внутрішнє та зовнішнє (незалежне) [9, с. 280]. Зовнішнє оцінювання (*external evaluation*) відрізняється від внутрішнього (*internal evaluation*) за принципом незалежності особи або організації, що проводить оцінку, від структури, яка розробляє та виконує дії з розвитку, що підлягають оцінюванню. У той час як внутрішнє оцінювання виконується підрозділом або особами, підзвітними організації-виконавцю.

У структурі оцінювання виділяють також моніторинг, що визначається як збирання та аналіз даних за попередньо визначеними кількісними та якісними показниками для визначення стану системи, наприклад, результатів виконання певної політики, зокрема програми. На відміну від оцінювання моніторинг не має на меті з'ясування причинно-наслідкового зв'язку появи визначених результатів. У той же час моніторинг з властивою йому систематичністю дозволяє акумулювати необхідну для оцінювання інформацію [12, с. 24-25].

Розглянемо, як застосовується оцінювання та моніторинг на практиці з огляду на цикл вироблення державної політики у сфері питного водопостачання.

Аналіз документальних джерел дає підстави стверджувати, що елементи процесу оцінювання на рівні загальних вимог присутні у державній політиці на фазах *ініціювання* та *формування*. Прикладом може бути процедура подання політичної пропозиції, яка подається уповноваженими органами Кабінетові Міністрів України разом з концепцією реалізації державної політики у відповідній сфері. Одночасно з політичною пропозицією подається перелік критеріїв результативності, за якими оцінюється ефективність результатів реалізації політичної пропозиції та порядок проведення моніторингу її реалізації [13].

Іншим прикладом може слугувати процедура подання законопроекту до Верховної Ради України. Так, пояснювальна записка щодо законопроекту, крім іншого, має містити «обґрунтування очікуваних соціально-економічних, правових та інших наслідків застосування закону після його прийняття» [14]. Хоча при поданні законопроекту не вимагається подання переліку конкретних критеріїв результативності, тим не менше, на нашу думку, необхідність визначення очікуваних наслідків певним чином створює основу для оцінювання відповідної політики як під час, так і після її реалізації. Так, наприклад, авторами проекту закону №2679-VIII від 07.02.2019 «Про внесення змін до Закону України «Про Загальнодержавну цільову програму «Питна вода України на 2011 - 2020 роки», прогнозувалося, що внесення змін до закону передбачатиме «забезпечення громадян питною водою в необхідних обсягах, дозволить мешканцям сіл отримати доступ до якісної води для особистого та господарського використання, створить належні соціально-побутові умови проживання, поліпшить екологічну ситуацію» [15].

При підготовці проекту державної цільової програми, що відповідає фазі *формування* політики, у розділі "Очікувані результати, ефективність програми" наводяться розрахунки кількісних та якісних показників (економічні, соціальні, екологічні, наукові тощо), яких передбачається досягти в результаті виконання програми, з обґрунтуванням їх ефективності [16], що є по суті здійсненням *передоцінювання* (*ex-ante* оцінювання).

У той же час здійснити якісний аналіз змісту оцінювання на фазах *ініціювання* та *формування* політики вдається складним, оскільки власне політичні пропозиції, так само як і документи, що містять обґрунтування обраного набору кількісних та якісних показників до державних цільових програм, у тому числі тих, що складають предмет нашого дослідження, як правило, не оприлюднюються у відкритих джерелах.

Фактично такий аналіз вдається за можливе здійснювати, починаючи з фази *ухвалення*, тобто коли державне рішення приймає форму конкретного документу та відповідним чином оприлюднюється, та відповідно далі – на фазі *реалізації* та *оцінки*.

Так, базовим документом, що встановлює засади державної політики у сфері питного водопостачання, є Закон України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення». Цей закон визначає в якості цілей політики «гарантоване забезпечення населення якісною та безпечною для здоров'я людини питною водою» [3]. В якості способу оцінки досягнення цілей політики законом визначено державний моніторинг – збирання, оброблення, збереження та аналіз інформації за визначеними параметрами, прогнозування змін та розроблення науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття відповідних рішень у цій сфері. Об'єктами державного моніторингу для цілей закону є якість питної води, стан об'єктів централізованого питного водопостачання. Звернімо увагу, що моніторинг за наведеними показниками є відображенням оцінювання зміни у середовищі реалізації політики, як зазначалося вище. Адже власне закон не змінює показників якості води або стану об'єктів водопостачання, а лише створює основу для цього, визнаючи правові, економічні та організаційні засади функціонування системи питного водопостачання, які б уможливили досягнення певних показників стану.

Оцінювання державних програм. Оцінювання державної політики включає оцінювання окремих складових політики – планів, програм та проектів. У контексті дослідження оцінювання державної політики у сфері питного водопостачання, важливо звернути увагу на такий об'єкт оцінювання як програма. Виділення програм серед інших об'єктів оцінювання вбачається за доцільне з огляду на те, що саме програми (в українському контексті – державні цільові програми) є основним інструментом щодо впровадження державної політики у життя [1].

Під оцінюванням програми (evaluation of a programme) розуміється оцінка якості виконання програми (тобто її фактичного ефекту) щодо попередньо закладених припущень (тобто очікуваного ефекту).

На думку групи дослідників Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України, особливістю оцінювання програм є те, що заплановані результати, які є втіленням цілей програми, спрямовані на зміну середовища реалізації програми, а не її самої. При цьому на практиці заплановані, очікувані результати програми зазвичай відрізняються від спостережуваних, фактичних. Тому необхідно оцінити ступінь відповідності спостережуваних результатів запланованим, а також визначити фактори, що зумовили спостережувані результати. При оцінюванні програм, як правило, розглядають ряд наступних питань:

- 1) ефективність програми (технічна чи економічна);
- 2) логічні рамки програми – визначається логічність алгоритму реалізації програми, її структури та технологій, покладених в основу її реалізації;
- 3) релевантність програми – відповідність мети державної програми цілям, визначеним Урядом, відповідність заходів програми поточним та перспективним пріоритетам політики;
- 4) адекватність програми – здатність сукупності заходів програми розв'язати поставлені проблеми;
- 5) успішність імплементації (впровадження) програми – визначення розбіжностей між запланованими та фактично виконаними заходами при реалізації програми [17].

В Україні ступінь виконання поставлених завдань оцінюють на основі результативних показників. Згідно з Наказами Міністерства фінансів України від 21.01.2003 р. № 47/7368 «Про паспорти бюджетних програм» та від 9.07.2010 р. № 679 «Правила складання паспортів бюджетних програм місцевих бюджетів, квартального та річного звітів про їх виконання, здійснення моніторингу та аналізу виконання бюджетних програм, оцінки ефективності бюджетних програм», результативні показники поділяються на такі групи:

- показники затрат, що визначають обсяги та структуру ресурсів, які забезпечують виконання бюджетної програми та характеризують структуру витрат бюджетної програми;

- показники продукту, що використовуються для оцінки досягнення поставленої мети (обсяг виробленої продукції, наданих послуг чи виконаних робіт при реалізації бюджетної програми, кількість користувачів товарів (робіт, послуг);

- показники ефективності залежно від напрямів, за якими виконуються роботи в ході впровадження бюджетної програми, можуть визначатись як витрати ресурсів на одиницю продукту (економність), відношення максимальної кількості вироблених товарів (виконаних робіт, наданих послуг) до визначеного обсягу фінансових ресурсів (продуктивність), досягнення визначеного результату (результативність);

- показники якості, що є сукупністю властивостей, які характеризують досягнуті результати якості створеного продукту, що задовольняють споживача відповідно до їх призначення та відображають послаблення негативних чи посилення позитивних тенденцій у наданні послуг (вироблення товарів, виконанні робіт) споживачам за кошти бюджетної програми.

Розглянемо, як відображені результативні показники у Загальнодержавній цільовій програмі «Питна вода України» на 2011-2020 роки [18]. При цьому відзначаємо, що результативні показники встановлюються відносно

визначених певних очікуваних результатів. Так, очікуваними (*ex-ante* оцінювання) результатами зазначеної програми є наступні:

- забезпечення реалізації державної політики у сфері питної води та питного водопостачання;
- підвищення якості питної води та очищення стічних вод;
- забезпечення утилізації осадів, що утворюються під час очищення стічних вод та питної води;
- поліпшення санітарної, епідемічної та екологічної ситуації в Україні;
- забезпечення охорони джерел питного водопостачання;
- впровадження на підприємствах питного водопостачання та водовідведення новітніх технологій із застосуванням сучасного обладнання, приладів і матеріалів;
- зменшення втрат питної води;
- забезпечення цілодобового постачання якісної питної води населенню, що має доступ до систем централізованого водопостачання.

При цьому результативні показники сформовані лише відносно декількох з означених вище результатів (див. таблицю 1).

Таблиця 1.
Співвідношення очікуваних результатів, завдань та результативних показників
Загальнодержавної цільової програми «Питна вода України» на 2011-2020 роки

Очікуваний результат програми Завдання	Результативні показники	
	Назва	Тип: затрати, продукт, ефективність, якість
Результат: Забезпечення реалізації державної політики у сфері питної води та питного водопостачання		
Завдання: не визначено		
Результат: Підвищення якості питної води та очищення стічних вод		
Завдання: Доведення якості питної води до встановлених нормативів	Кількість впроваджених станцій (установок) доочищення питної води у системах централізованого питного водопостачання та пунктах розливу питної води, одиниць	Продукт
	Кількість інвентаризованих каналізаційних очисних споруд, одиниць	Продукт
	Кількість збудованих та реконструйованих водопровідних та каналізаційних мереж очисних споруд, одиниць	Продукт
	Кількість розроблених схем оптимізації роботи систем централізованого водопостачання та водовідведення, одиниць	Продукт
	Кількість лабораторій контролю якості води та стічних вод, оснащених сучасним контрольно-аналітичним обладнанням, одиниць	Продукт Якість
Результат: Забезпечення утилізації осадів, що утворюються під час очищення стічних вод та питної води		
Завдання: не визначено		
Результат: Поліпшення санітарної, епідемічної та екологічної ситуації в Україні		

Завдання: не визначено		
Результат: Забезпечення охорони джерел питного водопостачання		
Завдання: Охорона джерел питного водопостачання	Кількість водозаборів, на яких буде упорядковано зони санітарної охорони джерел питного водопостачання, одиниць	Продукт
	Кількість побудованих та реконструйованих водозабірних споруд, одиниць	Продукт
Результат: Впровадження на підприємствах питного водопостачання та водовідведення новітніх технологій із застосуванням сучасного обладнання, приладів і матеріалів		
Завдання: не визначено		
Результат: Зменшення втрат питної води		
Завдання: не визначено		
Результат: Забезпечення цілодобового постачання якісної питної води населенню, що має доступ до систем централізованого водопостачання		
Завдання: не визначено		
Результат: не визначено		
Завдання: Нормативно-правове та науково-технічне забезпечення*	Кількість розроблених нормативно-правових актів у сфері питного водопостачання та водовідведення відповідно до стандартів Європейського Союзу, у тому числі у частині посилення відповідальності за порушення нормативів забруднення навколишнього природного середовища, насамперед скидів промислових підприємств у водні об'єкти, одиниць	Продукт Якість
	Кількість розроблених, удосконалених та впроваджених науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок, одиниць	Продукт

* Очікуваний результат, на досягнення якого було б спрямовано зазначене завдання, у програмі відсутній.

У межах цієї статті ми не ставимо за мету глибинний якісний аналіз підходів до оцінювання програми «Питна вода». Проте побіжний аналіз наведених даних свідчить, що завдання та результативні показники визначено лише для двох із дев'яти очікуваних результатів, а саме: підвищення якості питної води та очищення стічних вод, а також охорона джерел питного водопостачання. Для інших семи результатів завдання не визначено, як, відповідно, і результативні показники. Ще одне завдання - нормативно-правове та науково-технічне забезпечення – не має відповідно встановленого очікуваного результату, на досягнення якого було б спрямоване це завдання. Якісний аналіз результативних показників дає підстави стверджувати, що усі наведені показники за типом є «показниками продукту». Окремі показники також містять ознаки «показників якості». Так, наприклад, на етапах оцінювання прогресу та оцінювання ex-post оцінка рівня досягнення показника «кількість лабораторій контролю якості води та стічних вод, оснащених сучасним контрольно-аналітичним обладнанням, одиниць», вимагатиме оцінки якісних характеристик оснащення лабораторій на предмет «сучасності» контрольно-аналітичного обладнання. Так само інший показник «кількість розроблених нормативно-правових актів у сфері питного водопостачання та водовідведення відповідно до стандартів Європейського Союзу, у тому числі у частині посилення відповідальності за порушення нормативів забруднення навколишнього природного середовища, насамперед скидів промислових підприємств у водні об'єкти, одиниць», потребуватиме оцінки якісних характеристик нормативно-правових актів, як мінімум, за трьома критеріями: 1) відповідність стандартам Європейського Союзу; 2) відображеність посилення відповідальності за порушення нормативів за порушення нормативів забруднення навколишнього природного середовища в цілому та 3) зокрема, в частині скидів промислових підприємств у водні об'єкти. Звернімо увагу, що показники ефективності до програми не визначено зовсім.

На цьому прикладі можемо констатувати, що оцінювання як важливий інструмент державної політики використовується далеко не повною мірою. За даними аудиту, здійсненого Рахунковою палатою України, використання коштів державного бюджету України на фінансування цієї програми «Питна вода України» визначено як «не результативне». Аудитом встановлено, що починаючи із 2013 року з різних причин кошти державного бюджету на фінансування заходів по програмі «Питна вода України» не виділялися взагалі (відновлення фінансування виникло лише з 2019 року). Висновками аудиту встановлено, що очікуваних результатів

виконання програми отримати не вдалося, що також співвідноситься із нашими припущеннями. Також аудитори роблять висновок, що «чинне законодавство не забезпечує цілісного регулювання питань забезпечення громадян питною водою», не дивлячись на те, що покращення нормативно-правового регулювання визначено у програмі як окреме завдання. Крім іншого, вказується на «відсутність контролю з боку замовника», тобто уповноваженого державного органу, що у свою чергу напряму пов'язане із браком як реалізації, так і оцінки державної політики у цій сфері [19].

Фактично дані наведеного вище аудиту дозволяють зробити припущення про недостатню увагу держави до фази оцінки політики у сфері питного водопостачання. Очевидно, що в процесах ухвалення та реалізації державної політики у сфері питного водопостачання оцінювання як компонент політики не береться до уваги повною мірою. До таких висновків може привести, по-перше, факт відсутності будь-яких документальних джерел, які б ставили цілі та описували процеси оцінки державної політики у сфері питного водопостачання. По-друге, за наявності та використання інструментів оцінки політики, припускаємо, що проблеми у реалізації програми «Питна вода України» були б встановлені уповноваженим центральним органом виконавчої влади у розумні строки.

Висновки і перспективи подальших досліджень.

1. Визначаючи зміст моніторингу та оцінювання державної політики у сфері питного водопостачання у нерозривному зв'язку із циклом вироблення державної політики, встановлено, що сучасний стан державної політики у сфері питного водопостачання не відповідає повною мірою прийнятим у наукових колах підходам щодо оцінювання державної політики.

2. У процесі вироблення державної політики у сфері питного водопостачання виявлено розбіжності та невідповідності між нормативно-правовими вимогами у здійсненні оцінки політики та програм та їх практичним застосуванням.

3. Подальшого розвитку потребує глибоке та більш комплексне дослідження місця та ролі оцінювання на різних фазах циклу вироблення політики.

4. Особливої уваги у подальшому дослідженні цієї теми заслуговує питання встановлення цілей політики та цільових програм, визначення очікуваних результатів (*ex-ante* оцінювання), а також та інструментів оцінювання державних цільових програм у процесі та після їх реалізації (*ex-post* оцінювання).

5. Більш детального дослідження потребує питання розвитку інституційної спроможності у сфері оцінювання та організаційної культури оцінювання в державному секторі політики у сфері питного водопостачання.

Список використаних джерел.

1. Про державні цільові програми. Закон України від 18.03.2004 року № 1621-IV // Уряд. кур'єр. – 2004. – № 75.

2. Про Рахункову палату України Закон України від 02.07.2015 № 576-VIII // Голос України. – 1996 – № 204.

3. Про питну воду і питне водопостачання. Закон України від 10 січня 2002 року № 2918-III (назва Закону «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» в редакції Закону України від 18 травня 2017 № 2047-VIII // Офіційний вісник України. – 2002. – № 6. – Ст. 223

4. Про затвердження Положення про Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 квітня 2014 р. № 197. // Офіційний вісник України. – 2014. – № 51. – Ст. 42

5. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України. Закон України від 23.03.2000 року № 1602-III // Уряд. кур'єр. – 2000. – № 77.

6. Сороковська С. В. Сутність та зміст державної політики у сфері питного водопостачання [Електронний ресурс] / С. В. Сороковська // Держ. упр.: удосконалення та розвиток. – 2017. – № 5. – Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1082>

7. Сороковська С. В. Державна політика України у сфері питного водопостачання в контексті глобальних цілей сталого розвитку [Електронний ресурс] / С. В. Сороковська // Вісник НАДУ при Президентіві України (Серія «Державне управління»). – 2018. – № 2. – Режим доступу: <http://visnyk.academy.gov.ua/pages/dop/79/files/64685f36-3e1b-4ca3-b4c8-b59757bed993.pdf>

8. Кравчук І. Оцінювання державної політики в Україні [Електронний ресурс] / І. Кравчук // Вісник державного управління. – 2013. – № 11 – С.72-72. Режим доступу: <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2010-4-11.pdf>

9. Реформування державної політики в Україні: теоретико-методологічні засади дослідження та впровадження : навч.-наук. вид. / авт. кол. : В. А. Ребкало (кер.) [та ін.] ; за заг. ред. В. В. Тертички, В. А. Шахова. – К. ; Львів : НАДУ, 2012. – 352 с.

10. Вайс К. Г. Оцінювання: методи дослідження програм та політики / Керол Г. Вайс ; пер. з англ. Р. Ткачука та М. Корчинської ; наук. ред. пер. О. Кілієвич. – Київ : Основи, 2000. – 671 с.

11. Тертичка В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні. - К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2002. — 750 с.

12. Глосарій термінів з моніторингу та оцінювання / А.Горошко, Т. Нарчинська, І. Озимок, В. Тарнай. – Київ: ФОП Філімончук М.М., 2016. – (2-ге видання).
13. Про затвердження Регламенту Кабінету Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 р. № 950. // Урядовий кур'єр . – 2007. – № 138.
14. Про Регламент Верховної Ради України. Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 14-15. – Ст. 133
15. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Загальнодержавну цільову програму «Питна вода України» на 2011-2020 роки» [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. – Режим доступу http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64514
16. Про затвердження Порядку розроблення та виконання державних цільових програм : Постанова Кабінету Міністрів України від 31 січня 2007 р. № 106. // Офіційний вісник України. – 2007 р. – № 8. – С. 86.
17. Соціальні результати державних програм: теоретико-методологічні та прикладні аспекти оцінювання : [монографія] / за ред. Е. М. Лібанової ; Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України. – Умань : Видавець «Сочінський», 2012. – с. 28-29.
18. Загальнодержавна програма "Питна вода України" на 2011 - 2020 роки. Закон України від 20 жовтня 20011 р. № 3933-VI // ВВР України. – 2012 р. – № 24. – Ст. 247.
19. Звіт про результати аудиту виконання завдань і заходів, передбачених Загальнодержавною цільовою програмою "Питна вода України" на 2011–2020 роки», затверджений рішенням Рахункової палати від 09.02.2016 №2-1. [Електронний ресурс] : [сайт] / Рахункова палата України. – Електрон. дан. – К., 2016. – Режим доступу: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16748332/zvit_2-1.pdf?subportal=main.

References.

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2004), The Law of Ukraine "About State Target Programs", *Uriad. kurier*, vol. 75.
2. The Verkhovna Rada of Ukraine (1996), The Law of Ukraine " About the Accounting Chamber of Ukraine Law of Ukraine", *Holos Ukrainy*, vol. 204.
3. The Verkhovna Rada of Ukraine (2002), The Law of Ukraine " About drinking water and drinking water supply", dated January 10, 2002 No. 2918-III (title of the Law "On Drinking Water, Drinking Water Supply and Drainage" in the wording of the Law of Ukraine of May 18, 2017 No. 2047-VIII, *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*, vol. 6, art. 223.
4. Cabinet of Ministers of Ukraine (2014), Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On Approval of the Regulation on the Ministry of Regional Development, Construction and Housing and Communal Services of Ukraine", *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*, vol. 51, art. 42.
5. The Verkhovna Rada of Ukraine (2000), The Law of Ukraine "On state forecasting and development of programs of economic and social development of Ukraine", *Uriad. kurier*, vol. 77.
6. Sorokovska, S. V. (2017), "Essence and content of the state policy in the sphere of drinking water supply", *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok*, vol. 5, [Online], available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1082>
7. Sorokovska, S. V. (2018), "State policy of Ukraine in the field of drinking water supply in the context of the global goals of sustainable development", *Visnyk NADU pry Prezydentovi Ukrainy (Serii "Derzhavne upravlinnia")*, vol. 2, [Online], available at: <http://visnyk.academy.gov.ua/pages/dop/79/files/64685f36-3e1b-4ca3-b4c8-b59757bed993.pdf>
8. Kravchuk, I. (2013), "Evaluation of the state policy in Ukraine", *Visnyk derzhavnoho upravlinnia*, vol. 11, pp.72-72, [Online], available at: <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2010-4-11.pdf>
9. Rebkalo, V. A. and others (2012), *Reformuvannia derzhavnoi polityky v Ukraini: teoretyko-metodolohichni zasady doslidzhennia ta vprovadzhennia* [Reform of state policy in Ukraine: theoretical and methodological principles of research and implementation], NADU, Lviv, Ukraine, P. 352.
10. Vais, K. H. (2000), *Otsiniuvannia: metody doslidzhennia prohram ta polityky* [Evaluation: Program and Policy Research Methods], Osnovy, Kyiv, Ukraine, P. 671.
11. Tertychka, V. (2002), *Derzhavna polityka: analiz ta zdiisnennia v Ukraini* [State Policy: Analysis and Implementation in Ukraine], Vydavnytstvo Solomii Pavlychko «Osnovy», Kyiv, Ukraine, P. 750.
12. Horoshko, A. Narchynska, T. Ozymok, I. and Tarnai, V. (2016), *Hlosarii terminiv z monitorynhu ta otsiniuvannia* [Glossary of terms for monitoring and evaluation], 2nd. ed., FOP Filimonchuk M.M., Kyiv, Ukraine.
13. Cabinet of Ministers of Ukraine (2007), Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On Approval of the Regulation of the Cabinet of Ministers of Ukraine", *Uriadovi kurier*, vol. 138.
14. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), The Law of Ukraine "On the Rules of Procedure of the Verkhovna Rada of Ukraine", *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, vol. 14-15, art. 133
15. The Verkhovna Rada of Ukraine, Explanatory note to the draft Law of Ukraine "On Amendments to the Law of Ukraine" On the National Target Program "Drinking Water of Ukraine" for 2011-2020, available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64514

16. Cabinet of Ministers of Ukraine (2007), Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On Approval of the Procedure for the Development and Implementation of the State Target Programs", *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*, vol. 8, p. 86.

17. Libanova E. M. (2012), *Sotsialni rezultaty derzhavnykh prohram: teoretyko-metodolohichni ta prykladni aspekty otsiniuvannia* [Social results of state programs: theoretical and methodological and applied aspects of evaluation], Instytut demohrafii ta sotsialnykh doslidzhen imeni M. V. Ptukhy NAN Ukrainy, Vydavets «Sochinskyi», Uman, Ukraine, pp. 28-29.

18. The Verkhovna Rada of Ukraine (2011), The Law of Ukraine "National Program "Drinking Water of Ukraine" for 2011 - 2020", *VVR Ukrainy*, vol. 24, art. 247.

19. Accounting Chamber of Ukraine (2016), Report on the results of the audit on the implementation of the tasks and measures envisaged by the National target program "Drinking water of Ukraine" for 2011-2020, available at: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16748332/zvit_2-1.pdf?subportal=main.

Стаття надійшла до редакції 15.04.2019 р.